

Miljøministeren

TALEPAPIR

”Det talte ord gælder”

**Tale ved samråd AA d. 17. juni 2020 kl.
14:00-15:00 om kemiske målinger i
vandmiljøet**

Miljøministerens besvarelse af samrådsspørgsmål AA stillet den 5. marts 2020 af Lise Bech (DF), René Christensen (DF), Erling Bonnesen (V) og Jacob Jensen (V).

Samrådsspørgsmål AA

Under et samråd den 8. januar 2020 oplyste ministeren, at vi ikke ved nok om de miljøfremmende stoffer i vandmiljøet, og at ministeren med henblik på de kommende vandplaner ønsker en konkret strategi for miljøfremmede stoffer og bedre målinger heraf, jf. MOF alm. del - samrådsspørgsmål L.

- Vil ministeren redegøre for ministerens konkrete strategi for den kommende vandplanperiode, hvad angår gennemførelse af målinger af vandmiljøets kemiske tilstand, af prioriterede stoffer og andre forurenende stoffer, som er omfattet af vandrammedirektivet?
- Vil ministeren redegøre for, hvilke projekter i det forberedende arbejde til de kommende vandplaner, der tjener til at opfylde vandrammedirektivets krav om målinger af vandmiljøets kemiske tilstand, af prioriterede stoffer og andre forurenende stoffer?

– Vil ministeren oplyse, hvad ministeren vurderer, at et sådan måleprogram skal omfatte, og hvad måleprogrammet kan komme til at koste staten?

Svar

Tak for spørgsmålene om målinger af miljøfarlige stoffer i vandmiljøet.

Danmark er forpligtet til at forbedre miljøet i de danske vandområder. Udover at vandplanlægningen skal bidrage til, at danske vandområder når god miljøtilstand, bidrager arbejdet også til at nå flere af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling og er med til at beskytte arter og natur.

Miljøstyrelsen overvåger via det nationale overvågningsprogram vandområdernes tilstand. Det er nødvendigt at kende problemerne for at kunne fastsætte de rette indsatser.

Vandområdeplanerne er køreplanen for, hvordan Danmark forbedrer vandmiljøet. Planerne skal revideres hvert 6. år. Ministeriet er nu ved at forberede de næste vandområdeplaner, som skal gælde for 2021-2027.

Der er også en offentlig proces, hvor borgere, virksomheder og interesseorganisationer har mulighed for at komme med input. Det gælder både ift. tilstandsvurderinger og indsatser.

Der vil skulle ske en prioritering af indsatser frem mod 2021, hvor vandområdeplanerne sendes i høring.

Som med indsatserne i vandområdeplanerne bliver den overordnede økonomiske ramme for overvågningen fastlagt via en bevilling på Finansloven. Inden for denne ramme skal der sammensættes et overvågningsprogram. Det skal sammensættes, så det giver bedst fagligt mening og samtidig sikrer, at Danmark lever op til internationale forpligtelser.

I de hidtidige vandområdeplaner har der været fokus på næringsstofområdet. Der er en velkendt sammenhæng mellem tilførslen af næringsstoffer og vandområdernes økologiske tilstand. De betydelige reduktioner der har været af udledningerne af kvælstof og fosfor siden 1990 har givet en bedre tilstand i kystvandene. Der er mindre algeopblomstring og øget udbredelse af ålegræs. Danmark er dog langt fra i mål, og der er brug for yderligere reduktioner.

Miljøfarlige stoffer i vand- og havmiljøet er et område, som ikke har været højt prioriteret i de hidtidige vandområdeplaner.

Danmark har længe overhørt en berettiget kritik af, at Danmark ikke ved nok om den kemiske tilstand. Kritikken går tilbage til landerapporten fra 2012 om den første vandområdeplan, og den blev gentaget af

EU-Kommissionen i februar 2019. Kommissionen kritiserer, at mange danske vandområder og særligt vandløbsvandområder er i ”ukendt kemisk tilstand”. Dvs., at der mangler viden til at kunne vurdere, om miljøfarlige stoffer udgør et miljøproblem for vandområderne. Det er en kritik, den tidligere regering ikke har handlet på.

Jeg ser det ikke som enten-eller. I en samlet vandplanlægning er der behov for at se på alle kilder. Den ene indsats kan ikke erstatte den anden. Hvor næringsstofområdet er et veldefineret problem, ved vi ikke nok om miljøfarlige stoffers effekter i vand- og havmiljøet. Derfor har jeg også sat et betydeligt arbejde i gang, som skal give bedre viden om miljøfarlige stoffer i danske vandområder.

Der er desværre pga. tidligere tiders udledninger et problem med tungmetaller og andre giftige stoffer i vores vandområder. Det er stoffer med kræftfremkaldende, hormonforstyrrende eller andre giftige virkninger, som kan forårsage alvorlig skade på mennesker, dyr og naturen. Mange af de kemiske stoffer nedbrydes meget langsomt eller slet ikke i naturen, så når først de er i miljøet, kan de gøre skade i mange år. Vi skal lære af fortiden og gøre det bedre.

Derfor har jeg taget initiativ til en strategi, som både skal skabe et bedre overblik over kilder til miljøfarlige stoffer og se på, hvilke virkemidler der skal til for at begrænse disse. Strategien skal på den

måde danne grundlag for de kommende indsatsprogrammer efter vandrammedirektivet og havstrategidirektivet. For at opnå en bedre viden vil regeringen også se på, om der er behov for at ændre og tilpasse det nuværende nationale overvågningsprogram.

Viden er som sagt en forudsætning for at kunne fastsætte de rette indsatser. Regeringen arbejder på flere planer for at få bedre viden.

Regeringen valgte for det første i 2020 at afsætte midler til at udbygge det eksisterende overvågningsprogram (NOVANA), så der vil blive taget prøver for en række forskellige stoffer på mellem 50 og 55 yderligere vandløbsstationer. Disse data vil være med til på sigt at give os et bedre billede af tilstanden.

Det er svært at være uenig i, at målinger er godt. Det vil dog ikke være realistisk eller omkostningseffektivt at måle i alle vandområder. Udover at have udvidet antallet af målestationer i det allerede omfattende overvågningsprogram, ser regeringen derfor for det andet på, hvordan vi kan bruge modeller til at skalere måleresultaterne op, så de dækker flere områder. Det ville kunne gøre det muligt fastlægge tilstanden i de overfladevandområder, hvor Miljøstyrelsen ikke måler i dag. En række andre medlemslande benytter sig også af modeller.

For det tredje arbejder ministeriet på at få fastsat flere miljøkvalitetskrav, dvs. grænseværdier, for de miljøfarlige stoffer. Miljøkvalitetskrav er fastsat ud fra, at koncentrationer af miljøfarlige stoffer ikke må skade menneskers sundhed eller miljøet.

I det danske overvågningsprogram tager Miljøstyrelsen for de fleste stoffer prøver i fisk eller muslinger eller i sedimentet på bunden af vandområderne. Det er der god faglig grund til. For mange stoffer mangler der imidlertid grænseværdier at holde målingerne op imod. Det gør, at Danmark ikke kan bruge de målte koncentrationer til at fastslå, om stofferne findes i skadelige mængder i miljøet. Dermed mangler Danmark også en vigtig del af grundlaget for at kunne tilrettelægge relevante indsatser.

Miljøstyrelsen har i første omgang peget på 14 stoffer, hvor der er et aktuelt behov for at få fastsat miljøkvalitetskrav for sediment eller biota. Derudover er der sat et forarbejde i gang for yderligere 8 stoffer. Stofferne er valgt pga. deres farlighed og forekomst i vandmiljøet. Seks af dem er prioriterede stoffer, altså stoffer Danmark efter EU-reglerne har en særlig pligt til at reducere forureningen med. Miljøstyrelsen forventer at have det faglige grundlag for at fastsætte miljøkvalitetskrav klar i løbet af august 2020 for de første 14 stoffer. Ministeriet ser som en vigtig del af dette arbejde også på de erhvervsøkonomiske konsekvenser, som fastsættelse af nye

miljøkvalitetskrav måtte have. Regeringen har høje grønne ambitioner, som skal gå hånd i hånd med arbejdspladser og vækst.

Det nuværende overvågningsprogram måler på 470 lokaliteter i vandløb, søer og kystvande, og de årlige omkostninger er i størrelsesordenen 6,3 mio. kr. Derudover er der omkostninger til den nye strategi for miljøfarlige stoffer, og der skal besluttes et indsatsprogram i de kommende vandområdeplaner og havstrategien i en politisk proces.

Regeringen ønsker at forene hensyn til både klima, natur, miljø - og erhverv. Som eksempel er ministeriet i dialog med teknologivirksomheder om mulighederne for endnu bedre rensning af spildevand for bl.a. kviksølv. Der er behov for løsninger, som forbedrer tilstanden i vandområderne og samtidig gavner biodiversiteten og klimaet.

Mange andre lande har lignende udfordringer, og Miljø- og Fødevareministeriet har også indhentet oplysninger om, hvordan andre EU-medlemslande håndterer problemet.

Regeringen er opmærksom på, at der er mange kilder, som forurener vores vand. Og alle skal være med til at løfte opgaven med at forbedre vores vandmiljø. Det gælder både brug af pesticider, kemiske stoffer fra industrien, spildevand, regnbetingede udløb og landbrugets tilførsel af

næringsstoffer. Det ændrer dog ikke ved, at hovedproblemet er landbrugets udledning af næringsstoffer, som er vurderet til at være den væsentligste presfaktor i kystvande. Hvis Danmark skal leve op til miljømålene, kræver det yderligere reduktioner af kvælstof.

Regeringen ønsker et godt vand- og havmiljø til gavn for planter-, dyr og mennesker. Og Danmark er forpligtet til at gøre mere end vi gør i dag – både moralsk og af vandrammedirektivet og havstrategidirektivets mål om god tilstand og krav til reduktion af forurening.